

การทดสอบประสิทธิภาพชุดเสริมสร้างความตระหนัก ในการป้องกันการตั้งครรภ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

วันที่รับบทความ : 07/03/2567
วันที่แก้ไขบทความ : 11/03/2567
วันที่ตอบรับบทความ : 08/06/2567

อัญชลี จิตราภิรมย์¹
สมณฑา โพธิบุตร²
ศิมาภรณ์ พวงสุวรรณ³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ทดสอบประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1) ชุดเสริมสร้างความตระหนักในการป้องกันการตั้งครรภ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น 2) ทดสอบประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2) ชุดเสริมสร้างความตระหนักในการป้องกันการตั้งครรภ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินคุณภาพชุดเสริมสร้างความตระหนักในการป้องกันการตั้งครรภ์ และแบบวัดความตระหนักในการป้องกันการตั้งครรภ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นได้มาโดยวิธีการสุ่ม จำนวน 1 กลุ่มจำนวน 16 คน และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คนโดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ สถิติพื้นฐาน และการทดสอบค่าที (t-test dependent) ผลการวิจัยพบว่า จากการหาประสิทธิภาพของชุดเสริมสร้างเท่ากับ 87.85/92.01 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แสดงว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมีความตระหนักในการป้องกันการตั้งครรภ์เพิ่มขึ้นหลังเรียนด้วยชุดเสริมสร้างนี้ ผลการประเมินคุณภาพด้านการสอนอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 33$, S.D.=0.38) ด้านคู่มือคู่มือวัยรุ่นยุคดิจิทัลรู้ทันเรื่องเพศ อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.01$, S.D.=0.49) และผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังด้วยชุดเสริมสร้างความตระหนักในการป้องกันการตั้งครรภ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : การทดสอบประสิทธิภาพ ชุดเสริมสร้างความตระหนักในการป้องกันการตั้งครรภ์ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี อีเมล : aunchalee.jit@sru.ac.th

² อาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี อีเมล : sumontha.pot@sru.ac.th

³ อาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี อีเมล : simaporn.psu@sru.ac.th

Performance Evaluation of a Pregnancy Prevention Awareness Enhancement Package for Lower Secondary School Students

Received : 07/03/2024

Revised : 11/03/2024

Accepted : 08/06/2024

AunchaleeJittrapirom¹

Sumontha Phothiboot²

Simaporn phongsuwan³

Abstract

This research aimed to: (1) assessing the efficiency of the process (E1) of the enhancement package for lower secondary school students and (2) evaluating the efficiency of the outcomes (E2) associated with its use for lower secondary school students. The research instruments were the quality assessment form for the enhancement package and the awareness measurement form of pregnancy prevention among lower secondary school students. The sample group used in this research was 16 lower secondary school students selected by random sampling and 3 experts chosen by purposive sampling. The statistics used in the analysis were basic statistics and the dependent t-test. The results revealed that the efficiency ratings of the enhancement package were 87.85/92.01, which was in accordance with the specified criteria. This indicated a significant increase in pregnancy prevention awareness among the students after using the enhancement package. The results of the evaluation of teaching quality were at a very good level ($\bar{X} = 33$, S.D. = 0.38). The results of the “Digital Age Teen Guide to sexual Awareness” manual also indicated a good level ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.49). The results of the comparison of academic achievement before and after using the enhancement package of lower secondary school students were statistically significant at the 0.05 level.

Keywords: Performance Evaluation, Pregnancy Prevention Awareness, Enhancement Package, Lower Secondary School Students

¹ Associate professor, Faculty of Nursing Surattani Rajabhat University, e-mail: aunchalee.jit@sru.ac.th

² Lecturer, Faculty of Nursing Surattani Rajabhat University, e-mail: sumontha.pot@sru.ac.th

³ Lecturer, Faculty of Nursing Surattani Rajabhat University, e-mail: simaporn.psu@sru.ac.th

บทนำ

การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเป็นปัญหาสำคัญด้านสาธารณสุขในประเทศไทยที่มีผลกระทบอย่างมากต่อชีวิตของเยาวชนและครอบครัว การป้องกันและแก้ไขปัญหานี้จึงเป็นเรื่องจำเป็นและเร่งด่วน โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาถึงการตั้งครรภ์ซ้ำในวัยรุ่นอายุ 15-17 ปีที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2553 - 2557 จากร้อยละ 11.3 เป็นร้อยละ 12.8 (สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์, 2565, น.1-2) แม้ว่าอัตราการตั้งครรภ์ในกลุ่มวัยรุ่นจะลดลงในช่วงปี พ.ศ. 2558 - 2563 จากร้อยละ 12.5 เป็นร้อยละ 8.1 แต่ปัญหานี้ยังคงเป็นที่น่ากังวล เนื่องจากการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นมีผลกระทบอย่างกว้างขวางทั้งด้านสุขภาพ การศึกษา และสังคม (World Health Organization, 2017, p.1-12) ในปี พ.ศ. 2563 อัตราการคลอดบุตรในวัยรุ่นอายุ 15-19 ปี อยู่ที่ 28.7 ต่อวัยรุ่นจำนวน 1,000 ราย (สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์, 2563, น.4-5) ซึ่งแสดงถึงความจำเป็นในการเข้าถึงบริการทางการแพทย์และการศึกษาเรื่องเพศที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นส่งผลกระทบต่อสุขภาพของมารดาและทารก ด้านมารดา การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นสามารถทำให้เกิดภาวะความดันโลหิตสูงระหว่างตั้งครรภ์ ภาวะโลหิตจาง และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ในขณะที่ด้านทารกอาจเกิดการคลอดก่อนกำหนด ทารกมีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ และอัตราตายปริกำเนิดสูงขึ้น (World Health Organization, 2017, p.1-12) ข้อมูลจากการศึกษาพบว่า วัยรุ่นหญิงที่ไม่พร้อมตั้งครรภ์มักไม่ตั้งใจที่จะมีบุตรร้อยละ 94.1 และตั้งครรภ์ในขณะที่กำลังศึกษาอยู่ร้อยละ 64.7 ส่งผลให้วัยรุ่นหญิงมีความรู้สึกเศร้าหดหู่ระหว่างการตั้งครรภ์ (ศิริพร ศรีอินทร์, 2564, น.68 - 81) การให้การช่วยเหลือและสนับสนุนที่เหมาะสมจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งเพื่อป้องกันการตัดสินใจที่ไม่เหมาะสม เช่น การทอดทิ้งบุตร การทำแท้ง เป็นต้น (พัทยา แก้วพิภพ และนภาพัฒน์ จันทขัมมา, 2564, น.101-110)

การศึกษาทางเพศและทักษะชีวิตในวัยรุ่นในปัจจุบันยังมีข้อจำกัดที่ต้องพัฒนาเพิ่มขึ้น วัยรุ่นมักขาดความรู้ด้านเพศวิถีศึกษาและทักษะชีวิต รวมทั้งการเข้าถึงบริการสุขภาพและอนามัยการเจริญพันธุ์ที่เหมาะสมยังไม่ครอบคลุม (นัตยา แก้วพิภพ และพรณี บัญชรหัตถกิจ, 2562, น.3) ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาคือการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับชาติ พ.ศ. 2560 - 2569 จึงเน้นการพัฒนาระบบการศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านเพศวิถีศึกษาและทักษะชีวิตที่มีคุณภาพ รวมถึงส่งเสริมบทบาทของครอบครัว ชุมชน และสถานประกอบการในการดูแลและสร้างสัมพันธภาพที่ดีในวัยรุ่น (สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์, 2565, น.2)

การจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตเป็นหนึ่งในวิธีการสำคัญในการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น มีการศึกษาแสดงให้เห็นว่า การเรียนรู้ผ่านห้องเรียนเกี่ยวกับทักษะการปฏิเสธและการมีเพศสัมพันธ์อย่างปลอดภัยสามารถช่วยลดอัตราการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นได้ (ธันวดี ดอนวิเศษ และพัชรินทร์ รุจิรานุกุล, 2564, น.38 - 49; อุไรวรรณ วิถีวัฒนากุลและคณะ, 2565, น.984 - 996) อย่างไรก็ตาม ยังพบว่ามี การขาดความตระหนักรู้ด้านเพศวิถีศึกษาและทักษะชีวิตที่มีคุณภาพ (นัตยา แก้วพิภพ และพรณี บัญชรหัตถกิจ, 2562, น.55 - 67) เพื่อให้การป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นมีประสิทธิภาพมากขึ้น การนำเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในการกระบวนการเรียนการสอนเป็นสิ่งสำคัญ การพัฒนากระบวนการต้นแบบการสร้างความรู้ความตระหนักใน

การป้องกันการตั้งครรภ์โดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ช่วยให้สามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา รวดเร็ว ประหยัด และสามารถแก้ไขปัญหาการขาดแคลนทรัพยากรได้ (อาทิตยา มาละและคณะ, 2565, น. 14 - 30) กระบวนการต้นแบบนี้ประกอบด้วยสามส่วนหลัก ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงอย่างเข้าสู่วัยรุ่นและประเภทการคุมกำเนิด การมีเพศสัมพันธ์อย่างปลอดภัยและทักษะในการตัดสินใจและการปฏิเสธ และแรงบันดาลใจจากครอบครัว ชุมชน สังคม และช่องทางการขอความช่วยเหลือ (พรพรรณ สุริยสาร, 2562, น.132 - 145)

จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูผู้สอน และนักเรียน พบว่าการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นยังไม่ได้นำสื่อเทคโนโลยีมาบูรณาการอย่างเต็มที่ ดังนั้น การพัฒนาชุดเสริมสร้างความตระหนักในการป้องกันการตั้งครรภ์ที่ใช้สื่อเทคโนโลยีทันสมัยจึงมีความสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะที่เหมาะสมในการป้องกันการตั้งครรภ์ และสามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ทดสอบประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1) ชุดเสริมสร้างความตระหนักในการป้องกันการตั้งครรภ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น
2. ทดสอบประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2) ชุดเสริมสร้างความตระหนักในการป้องกันการตั้งครรภ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

วิธีดำเนินการวิจัย

ขอบเขตด้านชุดเสริมสร้างความตระหนักในการป้องกันการตั้งครรภ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น คือ

- 1) คู่มือชุดเสริมสร้างความตระหนักในการป้องกันการตั้งครรภ์ ประกอบด้วยเนื้อหา เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงอย่างเข้าสู่วัยรุ่น การมีเพศสัมพันธ์อย่างปลอดภัย แรงสนับสนุนของครอบครัว ชุมชน สังคม และช่องทางการขอความช่วยเหลือ
- 2) สื่อการสอน ประกอบด้วย แผนการสอน ใบเนื้อหา ใบแบบฝึกหัด แบบทดสอบ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ขอบเขตด้านประชากรและตัวอย่าง กลุ่มประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 100 คน ปีการศึกษา 2564 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 16 คน โดยผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาประสิทธิภาพของชุดเสริมสร้างความตระหนักในการป้องกันการตั้งครรภ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ใช้สูตรการหาประสิทธิภาพชุดเสริมสร้างความตระหนักในการป้องกันการตั้งครรภ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ส่วนการเปรียบเทียบคะแนนสอบก่อนเรียนและหลังเรียนใช้สถิติ (t-test)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย 1) แบบประเมินคุณภาพชุดเสริมสร้างความตระหนักในการป้องกันการตั้งครรภ์ และ 2) แบบวัดความตระหนักรู้ในการป้องกันการตั้งครรภ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น เมื่อนำแบบสอบถามไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ได้ค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ 0.76 และ 0.98 ตามลำดับ

การดำเนินการเก็บข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้มีรายละเอียดขั้นตอนการเก็บข้อมูลดังนี้

1) ปฐมนิเทศนักเรียนกลุ่มตัวอย่างก่อนเริ่มสอนด้วยชุดเสริมสร้างความตระหนักในการป้องกันการตั้งครรภ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

2) ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) เพื่อตรวจสอบความรู้ของผู้เรียนก่อนการเรียนด้วยชุดเสริมสร้างความตระหนักในการป้องกันการตั้งครรภ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

3) สอนกลุ่มตัวอย่างด้วยชุดเสริมสร้างความตระหนักในการป้องกันการตั้งครรภ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยทำหน้าที่ควบคุมการเรียนของกลุ่มทดลอง

4) ทดสอบหลังเรียน (Post-test) หลังจากผู้เรียนผ่านการเรียนการสอนด้วยชุดเสริมสร้างความตระหนักในการป้องกันการตั้งครรภ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

5) นำผลที่ได้จากการทำแบบทดสอบทุกหัวข้อเรื่องตามวัตถุประสงค์ และจากแบบทดสอบหลังเรียนได้ครบแล้วผู้วิจัย ได้นำมาวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดการสอนขั้นตอนต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การสร้างและหาค่าประสิทธิภาพของชุดเสริมสร้างความตระหนักในการป้องกันการตั้งครรภ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยได้ทบทวน เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและกำหนดรายละเอียดเนื้อหา กำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม เรียบเรียงเนื้อหา สร้างแบบฝึกหัด และใบงานการทดลอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

หาประสิทธิภาพชุดเสริมสร้างความตระหนักในการป้องกันการตั้งครรภ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ดำเนินการเก็บข้อมูล 2 ช่วง คือ คะแนนระหว่างเรียนเพื่อทดสอบหาประสิทธิภาพกระบวนการ (E1) และเก็บรวบรวมคะแนนระหว่างเรียน (E2) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สูตรการหาประสิทธิภาพ ($E1/E2$)

เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ซึ่งจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุดเสริมสร้างความตระหนักในการป้องกันการตั้งครรภ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การทดสอบค่าวิกฤตที่ (t-test) แบบ Dependent Sample

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยทำการสร้างแบบสอบถามเพื่อประเมินคุณภาพชุดเสริมสร้างความตระหนักในการป้องกันการตั้งครรภ์

ตารางที่ 1 แสดงการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็น คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำนวน และร้อยละ ของชุดเสริมสร้างความตระหนักในการป้องกันการตั้งครรภ์ โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพของคู่มือ			$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
	ดีมาก	ดี	พอใช้			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
ด้านการออกแบบเล่มคู่มือ						
1. เล่มคู่มือมีรูปแบบที่เข้าถึงได้ง่ายเหมาะสมกับกลุ่มผู้ใช้งาน	1 (33.33)	2 (66.67)		4.33	0.71	ดี
2. รูปแบบตัวอักษร ขนาด สี เหมาะสมชัดเจน อ่านง่าย	1 (33.33)	1 (33.33)	1 (33.33)	4.00	0	ดี
3. มีภาพประกอบที่สื่อได้ชัดเจนและเหมาะสม		2 (66.67)	1 (33.33)	3.67	0.71	พอใช้
ด้านคุณภาพด้านเนื้อหา						
4. เนื้อหาตรงตามวัตถุประสงค์ตามกระบวนการกิจกรรมการป้องกันการตั้งครรภ์	2 (66.67)	1 (33.33)		4.67	0.71	ดีมาก
5. เนื้อหามีความทันสมัย และน่าเชื่อถือ		2 (66.67)	1 (33.33)	3.67	0.71	พอใช้
6. เนื้อหาเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย		2 (66.67)	1 (33.33)	3.67	0.71	พอใช้
7. เนื้อหาจัดเป็นหมวดหมู่ เข้าใจง่าย		2 (66.67)	1 (33.33)	3.67	0.71	พอใช้
8. เนื้อหาจัดเรียงเป็นลำดับขั้นตอนสอดคล้องและเชื่อมโยงกัน	1 (33.33)	2 (66.67)		4.33	0.71	ดี
ด้านประโยชน์ที่ได้รับ						
9. เนื้อหาของคู่มือช่วยส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ การมีเพศสัมพันธ์อย่างปลอดภัย และช่วยให้ผู้ใช้งานสามารถติดต่อขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เมื่อเกิดปัญหา	1 (33.33)	1 (33.33)	1 (33.33)	4.00	0	ดี

ตารางที่ 1 แสดงการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็น คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำนวน และร้อยละ ของชุดเสริมสร้างความตระหนักในการป้องกันการตั้งครรภ์ โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน (ต่อ)

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพของคู่มือ			$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
	ดีมาก	ดี	พอใช้			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
10. เหมาะสมที่จะนำไปเผยแพร่ หรือใช้งานจริง	1 (33.33)	1 (33.33)	1 (33.33)	4.00	0	ดี
เฉลี่ยรวม				4.01	0.49	ดี

หมายเหตุ ** คำตอบระดับคุณภาพมีเฉพาะระดับ 3-5

จากตารางที่ 1 ประเมินประสิทธิภาพของชุดความรู้หรือคู่มือ วัยรุ่นยุคดิจิทัล รู้ทันเรื่องเพศ และกิจกรรมในการสร้างความตระหนักในการป้องกันการตั้งครรภ์ การหาคุณภาพของคู่มือ วัยรุ่นยุคดิจิทัล รู้ทันเรื่องเพศ พบว่าจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบรูปเล่ม ด้านเนื้อหา และด้านการนำไปใช้ประโยชน์ มีความเห็นว่า คู่มือวัยรุ่นยุคดิจิทัล รู้ทันเรื่องเพศ มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ (Mean = 4.01, S.D.= 0.49) แปลผลได้ว่ามีคะแนนในภาพรวมอยู่ในระดับดี

6.2 ผลการหาประสิทธิภาพของการสร้างความตระหนักในการป้องกันการตั้งครรภ์

ตารางที่ 2 แสดงการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดการสอน

รายการ	คะแนนเต็ม	เฉลี่ย	ร้อยละ
ใบงานชุดกิจกรรม/แบบฝึกหัด (E1)	75	69.50	87.85
ผลสัมฤทธิ์หลังเรียน (E2)	36	31.68	92.01

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของคู่มือ วัยรุ่นยุคดิจิทัล รู้ทันเรื่องเพศ มีค่าประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด เท่ากับ 87.85/92.01 พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อดิจิทัล เรื่องวัยรุ่นยุคดิจิทัลรู้ทันเรื่องเพศที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ระหว่างเรียนเฉลี่ยร้อยละ 87.85 และมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนเฉลี่ยร้อยละ 92.01 แสดงว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมและคู่มือที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ระหว่างเรียน เฉลี่ยร้อยละ 87.85 และมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนเฉลี่ยร้อยละ 92.01 แสดงว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมและคู่มือที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/80 และเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 3 แสดงการวิเคราะห์คะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน

คะแนนความตระหนักรู้	n	$\bar{X}$	S.D.	d	t	p
ก่อนใช้กระบวนการต้นแบบฯ	30	18.96	0.54	14.03	19.196	0.00
หลังใช้กระบวนการต้นแบบฯ	30	33.00	0.38			

จากตารางที่ 3 แสดงการวิเคราะห์คะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่าคะแนนความตระหนักรู้ในการมีเพศสัมพันธ์อย่างปลอดภัยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นก่อนใช้กระบวนการต้นแบบมีคะแนนเฉลี่ย 18.96 (SD = 0.54) หลังใช้กระบวนการต้นแบบมีคะแนนเฉลี่ย 33.00 (SD = 0.38) เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบประเมินความตระหนักรู้ในการมีเพศสัมพันธ์อย่างปลอดภัยโดยใช้สถิติ Paired t-test ผลการวิเคราะห์พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยความตระหนักรู้ในการมีเพศสัมพันธ์อย่างปลอดภัยหลังใช้กระบวนการต้นแบบสูงกว่าก่อนใช้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ชุดเสริมสร้างความตระหนักในการป้องกันการตั้งครรภ์ที่พัฒนาขึ้นใช้แนวทางในการออกแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน (Blended Learning) สำหรับกิจกรรมและคู่มือ “วัยรุ่นยุคดิจิทัลรู้ทันเรื่องเพศ” ชุดคู่มือและกิจกรรมได้ถูกตรวจสอบเนื้อหาและรูปแบบการทำกิจกรรมโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน และมีการแก้ไขตามคำแนะนำก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างขนาดเล็ก จำนวน 16 คน การทดสอบพบว่าคู่มือและกิจกรรมมีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 87.85/92.01 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และผลการสร้างความตระหนักในการป้องกันการตั้งครรภ์พบว่า คะแนนเฉลี่ยก่อนทำกิจกรรมและใช้คู่มืออยู่ที่ 31.68 คะแนน และคะแนนหลังทำกิจกรรมและใช้คู่มือเฉลี่ยอยู่ที่ 33.12 คะแนน ซึ่งคะแนนหลังสูงกว่าคะแนนก่อนใช้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของชุดเสริมสร้างความตระหนักในการป้องกันการตั้งครรภ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้งในด้านกระบวนการ (E1) และผลลัพธ์ (E2) ดังนี้

1. การทดสอบประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1) พบว่าชุดเสริมสร้างความตระหนักนี้สามารถเพิ่มพูนความรู้และความเข้าใจของนักเรียนเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรได้อย่างมีประสิทธิภาพ กระบวนการเรียนรู้ที่ใช้ในชุดเสริมสร้างความตระหนักนี้ได้รับการออกแบบมาอย่างรอบคอบ ทำให้นักเรียนสามารถรับรู้และเข้าใจเนื้อหาได้อย่างชัดเจน การนำเสนอสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และการใช้กิจกรรมกลุ่ม ส่งผลดีต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ชุดเสริมสร้างความตระหนักในการป้องกันการตั้งครรภ์ได้รับการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบรูปแบบด้านเนื้อหาและด้านการนำไปใช้ประโยชน์ โดยได้รับคะแนนในภาพรวมอยู่ในระดับดี มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 87.85/92.01 หมายความว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อดิจิทัลเรื่อง “วัยรุ่นยุคดิจิทัล รู้ทันเรื่องเพศ” ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้

ระหว่างเรียนเฉลี่ยร้อยละ 87.85 และมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนเฉลี่ยร้อยละ 92.01 แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมและคู่มือที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/80

การพัฒนาชุดเสริมสร้างความตระหนักนี้เนื่องจากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศ เพื่อสำรวจระดับความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น พบประเด็นสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ ด้านความรู้เรื่องเพศศึกษา ด้านการขาดทักษะที่เหมาะสม และด้านความล้าสมัยทางเทคโนโลยี ด้านความรู้เรื่องเพศศึกษา พบว่าวัยรุ่นมีความรู้ไม่เพียงพอและมีความเข้าใจผิดๆ เกี่ยวกับวิธีการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พร้อม รวมถึงผลกระทบจากการมีเพศสัมพันธ์ที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกนกภรณ์ อ่วมพราหมณ์ และคณะ (2567, น.187-201) ที่พบว่าการขาดความรู้เรื่องเพศศึกษาและวิธีการคุมกำเนิดมีความสัมพันธ์กับการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ ด้านการขาดทักษะที่เหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของเพียรศรี นามไพร (2560, น.67-75) ที่พบว่าความรู้และเจตคติมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ และด้านความล้าสมัยทางเทคโนโลยี สอดคล้องกับการศึกษาของอาทิตยา มาละ (2565, น.14-30) ที่พบว่าการให้ข้อมูล การสร้างแรงจูงใจ และการฝึกทักษะการตัดสินใจ มีผลต่อพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์

การสร้างความตระหนักในการป้องกันการตั้งครรภ์ประกอบด้วย 3 วิธีการหลัก ได้แก่ การให้ความรู้ การสร้างความตระหนัก และการเสริมทักษะที่จำเป็นอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันป้องกันความเสี่ยงที่เกิดจากปัจจัยภายในและภายนอก ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่ให้มีการเรียนการสอนเพศวิถีศึกษาในสถานศึกษา โดยบรรจุไว้ในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีตั้งแต่ประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษา และการศึกษาของ Dahal et al. (2023, pp.40-60) พบว่าการให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาเพียงอย่างเดียวยังไม่สามารถนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ วัยรุ่นจึงควรได้รับข้อมูล การสร้างแรงจูงใจ และการฝึกทักษะการตัดสินใจ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของอาทิตยา มาละ และคณะ (2562, น.14-30) ที่พบว่าการพัฒนาทุนชีวิตโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมสามารถหาแนวทางการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์และการป้องกันการตั้งครรภ์ ทั้งในแง่ของการสอนทักษะในการตัดสินใจและการปฏิเสธ รวมถึงรู้จักช่องทางขอความช่วยเหลือหากเกิดปัญหาขึ้น (อุไรวรรณ ฐิติวัฒนากุล และคณะ, 2565, น. 984-996)

การพัฒนาชุดความรู้ใช้แนวทางการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) ที่ประกอบด้วยกลุ่มเนื้อหา สาระ และกิจกรรม เพื่อสร้างความตระหนักต่อพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม และการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พร้อมสำหรับนักเรียนระดับอุดมศึกษา (เอ็มวีกา แสงชาติ และ รุจิรา ดวงสงค์, 2559, น.96-104)

2. การทดสอบประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2) พบว่าชุดเสริมสร้างความตระหนักนี้มีผลในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนในทางที่ดีขึ้น นักเรียนมีทักษะในการคิดวิเคราะห์และการตัดสินใจที่ดีขึ้น รวมทั้งมีการรับรู้ถึงความสำคัญของการป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร การสำรวจผลหลังจาก

การใช้ชุดเสริมสร้างความตระหนักรู้ยังพบว่านักเรียนมีความมั่นใจมากขึ้นในการป้องกันการตั้งครรภ์และมีทัศนคติที่ดีต่อการป้องกันการตั้งครรภ์

การหาค่าประสิทธิภาพของคู่มือ “วัยรุ่นยุคดิจิทัล รู้ทันเรื่องเพศ” มีค่าประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด เท่ากับ 87.85/92.01 ซึ่งหมายความว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อดิจิทัลเรื่อง “วัยรุ่นยุคดิจิทัล รู้ทันเรื่องเพศ” ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสามารถทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ระหว่างเรียนเฉลี่ยร้อยละ 87.85 และมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนเฉลี่ยร้อยละ 92.01 ผลการทดสอบนี้แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมและคู่มือที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/80 ทั้งนี้ แผนจัดการเรียนรู้ได้ผ่านการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ ผ่านการประเมินตรวจสอบคุณภาพและความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้แผนการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ เหมาะสมแก่การนำไปใช้ในกลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จากผลการวิจัยทั้งหมดนี้ ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการออกแบบการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ การใช้สื่อดิจิทัล และการมีกิจกรรมกลุ่มในการเสริมสร้างความตระหนักรู้และพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ผลลัพธ์ที่ได้แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาทักษะในการคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจ และการรับรู้ถึงความสำคัญของการป้องกันการตั้งครรภ์ของนักเรียนในทางที่ดีขึ้น

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยนี้สนับสนุนแนวคิดว่าการใช้ชุดเสริมสร้างความตระหนักรู้ในการป้องกันการตั้งครรภ์สามารถเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการเพิ่มความรู้และการตระหนักรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าการเรียนรู้ที่ได้รับการออกแบบอย่างมีประสิทธิภาพสามารถนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น และการใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายสามารถช่วยในการเรียนรู้และการรับรู้ของนักเรียน

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ซึ่งอาจเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้และการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 เพื่อให้ผลลัพธ์ที่ดียิ่งขึ้น การศึกษาในอนาคตควรติดตามผลในระยะยาวและประเมินผลกระทบของชุดเสริมสร้างความตระหนักรู้ในกลุ่มตัวอย่างที่หลากหลายมากขึ้น

1.2 ส่งเสริมสถานศึกษาจัดกิจกรรมโดยเชิญชวนชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ ควรมีการบูรณาการความรู้จากชุมชนและผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มความตระหนักรู้และการสนับสนุนจากภายนอกโรงเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรติดตามประสิทธิผลของโปรแกรมฯ และจัดการเรียนรู้ในระยะยาว

2.2 ศึกษาความตระหนักรู้และการรับรู้ของผู้ปกครองในการป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร

2.3 ดำเนินงานวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อสัมภาษณ์กลุ่มวัยรุ่นตอนต้นที่มีประสบการณ์ตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร เพื่อได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ ฯลฯ ที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคิดและพฤติกรรมการป้องกันตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยใคร่ขอขอบคุณทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณกองทุนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 และขอขอบคุณคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

บรรณานุกรม

- กนกภรณ์ อ่วมพราหมณ์ และคณะ. (2567). ผลการใช้รูปแบบการป้องกันการตั้งครรภ์วัยรุ่นในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดเพชรบุรี. *วารสารสุขภาพและการศึกษาพยาบาล*, 26 (1), น. 187-201.
- ฉันทิ ดอนวิเศษ และพัชรินทร์ รุจิรานุกุล. (2564). การจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตสำหรับวัยรุ่น: วิธีการและผลลัพธ์. *วารสารการศึกษาวัยรุ่น*. 13(2), น. 38-49.
- นัตยา แก้วพิภพ และพรรณิ ปัญชรหัตถกิจ (2562). ผลของโปรแกรมการส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพและการรับรู้ความสามารถตนเองเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ในนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. *วารสารสุขภาพ*, 42 (1), น. 55-67.
- พรชมน สุริยสาร (2562). การพัฒนาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลจี่วราย. *วารสารวิจัยและพัฒนาด้านสุขภาพ สำนักงานสาธารณสุข จังหวัดนครราชสีมา*, 5 (2), น. 132-45.
- เพียรศรี นามไพร. (2560). ความรู้และเจตคติในการป้องกันการตั้งครรภ์ในนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนจันทร์เกษมอนุสรณ์ตำบลเกษตรวิสัยอำเภอเกษตรวิสัยจังหวัดร้อยเอ็ด. *วารสารโรงพยาบาลมหาสารคาม*. 14 (3), น. 67-75.
- พัทยา แก้วสาร, นภาพิณ จันทขัมมา. (2564). การป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นกลุ่มนักเรียนประถมปลาย. *วารสารพยาบาลสงขลานครินทร์*. 41 (2), 101-110.
- ศิริพร ศรีอินทร์. (2564). ปัจจัยทำนายการตั้งครรภ์โดยไม่ตั้งใจในวัยรุ่น อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี*. 4 (1), น. 68-81.
- สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์. (2563). สถิติการคลอดของแม่วัยรุ่นประเทศไทย ปี พ.ศ. 2563. นนทบุรี: กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข.
- สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์. (2565). ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2560-2569. นนทบุรี: กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข.

- อาทิตยา มาละ, ปัญญรัตน์ ลาภวงศ์วัฒนา, ณัฐกมล ชาญสาธิตพร และกรกฎ ศิริรัมย์. (2565). ผลของโปรแกรมการให้ข้อมูล การสร้างแรงจูงใจ และการฝึกทักษะการตัดสินใจต่อพฤติกรรมการป้องกัน การตั้งครรภ์ซ้ำในมารดาวัยรุ่นหลังคลอด. *วารสารพยาบาลศาสตร์*, 40 (3), น. 14-30.
- อุไรวรรณ ฐิติวัฒนากุล, ดวงกมล ปิ่นเฉลียว และทิพย์ฉมพร เกษโกมล. (2565). ผลของโปรแกรมการพัฒนา ทักษะชีวิต โดยการใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมต่อพฤติกรรมการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นอำเภอ นาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี. *วารสารวิชาการสาธารณสุข*, 31 (6), น. 984-996.
- เอมิกา แสงชาติ และรุจิรา ดวงสงค์. (2559). ผลของโปรแกรมสุขศึกษาเกี่ยวกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Facebook) ในการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นสำหรับนักเรียนหญิงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. *วารสารสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 7 ขอนแก่น*, 23 (1), น. 96-104.
- Dahal, N., Pant, B., Luitel, B., Khadka, J., Shrestha, I. M., Manandhar, N., & Rajbanshi, R. (2023). Development and evaluation of e-learning courses: Validity, practicality, and effectiveness. *International Journal of Interactive Mobile Technologies*, 17 (1), p. 40-60.
- World Health Organization. (2017). **Adolescent Pregnancy: Global Health Risks and Policies**. WHO. Retrieved November 23, 2023, from <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/adolescent-pregnancy>.